

G.K.
353, 40.

X 1864120

JVLII FORMOSI
DE
FORMIS
RERVM PUBLICARVM
POSITIONES.

OPVSCVLVM POLITICVM
VERE PRACTICVM.

Recusum

ANNO CIJ IC LXXX.

THE UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
LIBRARY
MUSEUM
MUSEUM
MUSEUM

DE
FORMIS
RERVM PVBLICARVM
POSITIONES.

I.

Nidea verum reperi-
tur, tres esse Rem-
publ. gubernandi
formas sive figuras,
Monarchiam, Poly-
archiam, Democra-
tiam: nam aut unus, aut plures, aut
omnes summæ rerum præfunt, eam-
que adminittrant: id est, ipse ipse,
quod visum eis eisve est, agit agunt-
ve per se, aut quibus vult voluntve,
mandat mandatve.

II.

Sed nihil hoc ad praxin, sive ad
reipublicæ administrationem actua-
lem.

A 2

III. E.

III.

Etenim non ideo magis Monarchia, aut Polyarchia, aut Democratia potest constitui, quam unus, plures, omnes apti capacesque fingi ope legum possunt, ut actu imperium exercent.

IV.

Hoc tantum; sub unius, plurium an omnium nomine leges, edicta, administrationes in republica debeant promulgari, propro, confieri, legibus reipubl. fundamentalibus potest praescribi.

V.

Enimvero si Rex a consilio suo, aut aliquot hominibus, utcumque patientia ipsius abutentibus, duci se patiat, Monarchiae nomen isti regimini manebit, revera Polyarchia erit.

VI.

Si populus aut plebs, hoc est, major

jor
Re
ce
mi
ma
chi
cuj
-bc
pre
qu
ru
lya
rit
-m
-o
De
fle
Pe
mo
m

(3)
ior populi pars, suis decretis nomen
Regis præscribat, Democratia fuerit
censenda, non Regnum, nisi solo no-
mine. Hoc omnes vident.

7.

Rursus si iste populus ab uno De-
magogo se naso duci sinat, Monar-
chia erit; sed non illius Monarchæ,
cujus nomen legibus præscribitur.

8.

Item si in Senatu seu Concilio su-
premo unus, seu prudentia, seu elo-
quentia, seu metu potentia armorum
reliquos temperet, extra Po-
lyarchia videbitur, intus & re ipsa e-
rit Monarchia.

9.

Ita si populum unus, aut aliquot
Demagogi suo arbitrio, quo velint
flectant, re ipsa Monarchia erit, aut
Polyarchia, specie & nomine De-
mocratia.

A 3

10. Di-

X.

Dicat quis: toties ergo forma Reipubl. mutata censebitur, quoties manente externa specie, regendi vis penes unum pluresve erit.

XI.

Ecquando tu, qui hoc dicis, quisquis es Philosophista, defines fictitiam & ineptam formam, qua ipsi eius auctores de schola phisici exciderunt, rebus civilibus aptare?

XII.

Formam Reipublicæ aliam, nisi externam speciem, non habent: quod in actu & gestione negotiorum fit, nihil ad formam philosophis somniam, sed ad variationem circumstantiarum, hoc est, accidentium variorum, respicit.

XIII.

Ita in eadem Democratia ex negotiis summam reipubl. spectantibus
(nam

(s)

(nam quæ summa reipubl. salva man-
dari aliis possunt, huc non pertinent)
hoc Monarchice, illud polyarchice,
aliud aristocratice, aliud oligarchi-
ce geri & administrari potest; quæ-
dam, & fortassis pars minima demo-
cratice: neque ideo desinet esse no-
mine Democratia.

XIV.

Idem in aliis Rerumpublicarum
formis, id est, externis speciebus ma-
nentibus, evenire existimandum est.
Neque externa species magis habitus
internus est, quam larva facies, etiam-
si quis in publicum non prodeat un-
quam nisi personatus.

XV.

Falluntur ergo, quotquot for-
mam ac statum reipubl. qui semper
& omnibus in negotiis sibi constet,
legibus condere sperant.

XVI.

Neque minus falluntur, qui ex
præ-

præceptis Philosophorum civilium
 aliter in regnis, aliter in optimatum
 republ aliter apud populum nego-
 tiari discunt: cum ubique id quod
 intus est, hoc est, quis quive consilia
 reipubl. temperent, sit circumspici-
 endum, eoque attemperandæ nego-
 tiationes.

XVII.

Etsi fundamentales Reipubl. leges
 aliis alias meliores inveniri, hoc est,
 sic constitui posse rempubl. ut exter-
 næ formæ interior habitus, magis
 quam fit in aliis, conveniat, non est
 diffitendum.

XVIII

Quid, quod externa reipubl. for-
 ma nulla non pulchra est? Quid e-
 nim optabilius, quam una anima, qui
 Rex est, civitatis corpus regi, ne a
 pluribus distrahatur? Quid præstan-
 tius, quam e toto cœtu prudentis-
 simos

simos ad clavum sedere, qui oritur
 ras tempestates prævideant: quod fit
 in Polyarchia? Quid jucundius,
 quam æqua libertate omnes frui,
 quos natura æquales genuit, consen-
 sus omnium æqualis in unum corpus
 conglutinavit?

XIX.

Sed interna vitia (ut in pulchro
 corpore naturali) non natura, sed ex
 accidenti, hanc illamve rempubl. lau-
 dabiliorem, aut vituperabiliorem
 faciunt.

XX.

Polyarchia præcipue reliquis dua-
 bus speciebus stabilior condi potest,
 in qua scil. cæteris ad eundem mo-
 dum sese habentibus, suffragia oc-
 culte, & calculis, non palam, aut vo-
 ce ferantur. Neque enim verisimile
 fit, e multis majorem partem in per-
 niciem, aut incommodum reipubl.
 esse consensuros, aut sæpe sibi impo-

(8)
ni passuros: quod in Republ. Veneta,
aliisque apparet.

XXI.

Democratia, ob indociles & bel-
luinos vulgi animos diu sibi constare
non potest: aut si maxime perduret,
miserum tamen fuerit, rem, famam,
vitam complurium rationi se submit-
tentium hominum (horum quippe
causa societates magnæ, quas civita-
tes, sive Respublicas appellamus,
conduntur) bestię unius motibus in-
sanis jactari.

XXII

Monarchię, ut externa specie ta-
les fat diu maneant, minus tamen
sunt expetibiles, quia intus creberri-
mis mutationibus obnoxia sunt; non
modo ob hominum deinceps succe-
dentium, sed & propter unius homi-
nis temporibus diversis variabiles a-
nimos, ingenia, mores: uti adoles-
cens,

cens, juvenis, vir; temperato corporis statu, melancholico, sanguineo, phlegmatico; fortunatus, infelix; validus, infirmus; sanus, æger; sibi fidens, amicis & ministris obnoxius; a suis nunquam, aut contra sæpe deceptus; liberis nullis, aut multis instructus; insidias metuens, aut securus agens; vicinis potentior, aut viribus inferior sibi visus; superstitiosus, religiosus, contemptor invisibilium.

XXIII.

Itemque non unius generis sunt, aut diu manent Monarchiæ, prout pauperi populo, aut locupletis, doctis, rudibus, audacibus, meticulosis, parcis, luxuriosis, quæstuosis, inertibus, peritis, imperitis, ambitiosis, humilibus, subditis Monarcha imperat. quæque alia sine numero talia sunt.

XXIV.

XXIV.

Unde & hoc facile colligitur, quandoque (nisi plerunque) expedire, Monarchiam non Monarchice, sed polyarchice & oligarchice, quin & democratice (scil. cum pauci rectores sibi tendentes in medio rem publ. relinquunt, nec Monarcha compescendis iis sufficit) interea dum ad leges monarchiæ fundamentales reditur, administrari.

XXV.

De Polyarchia & Democratia, specie talibus, idem esto iudicium: nimirum expedit quandoque, ut hæc illius interna vi, illa hujus, & utraque Monarchice gerantur: plerunq; utile est, omnem externam formam administrationi paucorum subjici.

XXVI.

At quin, ais, sic semper in motu & mutatione erit respublica. Nimirum

mirum hoc illud est, quod omnis hi-
 storia loquitur, quodque ego nunc
 urgeo.

XXVII.

Quisquis tamen, sive homo, sive
 cœtus, non tantum consequi, sed &
 conservare ea poterit, sine quibus
 imperium & summa potestas haberi
 nequit, hoc est, qui ut arma, pecu-
 niam, judicia sibi pareant, curabit,
 & adversarios, insidiatoresque pre-
 mere sciet, is mutationi validissime
 obsistet.

XXIIX.

Formam vero & faciem externam
 non mutare, nec mutatam velle,
 prudentis & quietis publicæ amantis
 viri est. Etenim internorum & rea-
 lium incuriosus est populus, exter-
 nis inhians deluditur: nec nisi inani
 interdum rumore, modo ne rei fa-
 miliaris detrimenta aliudve damni
 sen-

an-
 Mo-
 po-
 de-
 pres
 re-
 cen-
 ges
 tur,
 tia,
 um:
 hæc
 tra-
 inq;
 nam
 ci.
 notu
 Ni-
 irum

fentiat, translata ab hoc in illum, aut ab his in illos potentiam dolet acqueritur. Satisfac ergo plebi, neque externam formam seu rebus, seu personis muta, tu, cui publici boni, qualis debet, cura est.

XXIX.

Falsi proinde sunt, qui in schola siue de praesentibus siue de praeteritis rebus publicis, quam formam habuerint habeantve simpliciter quaerunt, Monarchia fuerit, an Aristocratia, an Democratia. Leges, si existant, externam speciem monstrant.

XXX.

Quam tamen nec Democratiam, nec mistam ex his. si accurate loquamur; sed modo hanc, modo aliam, nec ideo minus regularem (hoc est, suis subsistentem fundamentalibus regulis) quam si omnia ad hanc illam-

ve

ve formam & speciem externam es-
sent composita, & esse & dici oportere
pro comperto habendum.

XXXI.

Qualis autem forma, seu potius
interna vis hoc aut illo tempore sit,
fueritve, pro explorato nec centesi-
mus aut millesimus scire potest: sci-
licet is demum, qui quemadmodum
respublica maximis & summis in ne-
gotiis hodie administratur, aut tunc
administrata fuerit, experiundo per-
spectum habuerit.

XXXII.

Philosophi itaque civiles, quia
præter externam speciem nihil quod
ad regendum rempubl. faciat ex for-
ma ista fictitia docere possunt, imo
formam, qualem sibi frustra præfi-
gurant, nunquam inventuri quæ-
runt.

XXXIII.

Species ut ut in secula multa du-
ret, ipsum regimen est cum minus
anni aut mensis spatio mutatur. v. g.
ab excessu Henrici IV. Gallia regimē
penes Ancræum erat, mox pe-
nes Luinæum, successere magnates,
& paulo post Richelius, hinc Maza-
rinus, Neroni, sub quo Burrhus &
Seneca aliquandiu imperitarunt, non
fuit infra servos ingenium; fuit Clau-
dio, Galbæ, aliisque, qui polyarchi-
ce tam ipsi quam imperium guber-
nabantur, ita ut rectores, tutoresque
inter se & ipsos & negotia partiren-
tur.

XXXIV.

Quod si τὸ κύριον majestatem vo-
ces, externa majestas talis erit, qua-
lis species sive forma externa: inter-
na realis & vera majestas penes eos,
in quorum manu respubl. est, ideo-
que

que in annos, menses, dies, horas
mutabilis.

XXXV.

Atque in univ^{er}sum omnis maje-
stas externum potius splendorem,
quam veram vim & facultatem po-
tentiamque vi vocis designat.

XXXVI.

Stolidi porro, qui Polyarchiam
mediocriter fundatam tyrannide
commutant, qui soli imperium ipsi
habeant: quod se diu sustinere posse
sciunt; ac multo minus perspectum
habent, an liberi posterique sui ei
tuendo pares sint futuri.

XXXVII.

Imo si cogitant, animi bona hæ-
reditate non transire, vix habent,
quod de posteritate sua sibi pro-
mittant.

XXXVIII.

Ubi est posteritas Nini, Cyri, Ale-
xan-

B

xan-

xandri, Cæſaris, Constantini, Caroli, Aucupis Henrici? qui tamen bonam partem neceſſarias & ferme in melius mutationes fecerunt: ut taceam qui in pejus reſpublicas converterunt, aut plante verterunt.

XXXIX.

Hæc ergo mutatarum in melius rerumpublicarum gloria, dum rerum memoria ſupererit, non interitura eſt: quam poſteritati tradiderunt monarchica potentia, imperium, diademata, opes regiæ, dudum vitiiſ nepotum, fortunæ injuria, ſcelere perfidorum hominum intercidere.

XL.

Sapientes habendi, qui exemplo Andreæ Doriæ, hominis civiliter ſanctiſſimi & ante omnes canonizandi, Polyarchiam condunt, in qua poſteritas ipſorum (Doriæ ſane adoptivi) inter principes ſit perennatura.

XLI.

Regum, qua reges, in eo salus est, si summam reipublicæ ipsi teneant, administrationes non generosis, non versipellis, non adulatoribus (à quibus quin obsideantur vix potest caveri) sed civili ingenio, ætate matura, utraque fortuna exercitatis, singulis suarum artium gnaris hominibus permittant.

XLII.

Hoc est: Si Monarchæ heroes (qualem hoc, quo vivimus, seculum omnino unum, nec diu, monstravit) polyarchiam bene constitutam imitetur: Pro lege summa ipsi sint, ut lex, affectibus vacui, aut certe quam minimum obnoxii: reliqua sicut in Polyarchia libera, hoc est, ad modestiam, frugalitatem, gravitatem composita habeantur.

Cum his consistere ac capi posse vitæ commoda, vel inde licet discas, quod, cum omnes natura quærant quam commodissime vitam ducere, neque regna ulla, neque democratia tam abundant incolis, quam polyarchia, in quibus quam minimum libertati naturali detrahitur; neque usquam mores sunt magis, quam istic, compositi.

XLIV.

Quam verò, ut a Monarchiis non recedam, veri, recti, boni speciem habet, si homines non oratores, quod ille reprehendebat, sed nugatores, novi, stulti, adolescentuli, non contenti prærogativa a genere, munera reipublicæ præ iis, qui multa experientia didicerunt, soli obire postulant; si vano favoris aucupio; si commendationibus potentium ad munera

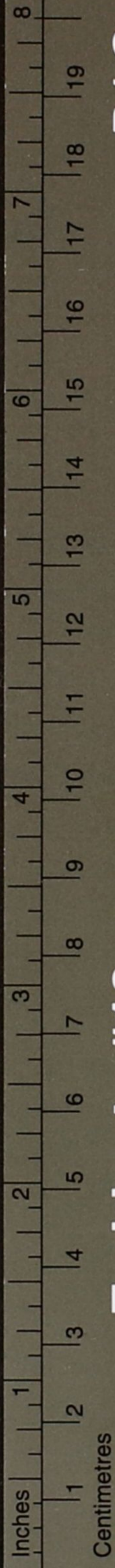
nera dignitatesque homines indigni
 perrumpunt; quod sub regibus etiam
 senibus, qui vix decem annis suo ar-
 bitrio regnum tenuerunt, evitari ta-
 men diu nequit: ne miremur in re-
 gnis longa successione depravatis eo
 absurditatis perniciosæ esse deven-
 tum.

XLV.

Polyarchiæ quæ paria usurpant,
 hoc magis sunt culpandæ, quod uni-
 us hominis vitia multi, invicem sui
 correctores constituti, facile possint
 evitare. Bis, præ monarchis, stolidi
 sunt rectores liberarum civitatum, si
 tamen; quod rarum non est, inanis
 favoris vitia & errores incurrunt; seu
 lucro, seu propinquo sanguine & af-
 finitatibus, seu factionis stabiliendæ
 cupidine seu turpioribus illecebris
 stimulati & impulsivi.

B.I.G.

Farbkarte #13

40. 1864/20

II f
1539

JVLII FORMOSI
DE
FORMIS
RER VMPUBLICARVM
POSITIONES.
OPVSCVLVM POLITICVM
VERE PRACTICVM.
Recusum
ANNO CI^o I^o C LXXX.

BIBLIOTHECA
PONICKAVIANA

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

